

Informační podpora bezpečnosti

Úvod do studia

Cíl hodiny

- základní pojmy z oblasti krizového řízení;
- základní pojmy z oblasti integrovaného záchranného systému;
- student chápe vztah mezi krizovým řízením a ochranou obyvatelstva.

Student zná

- základní pojmy a legislativu krizového řízení na úrovni bakalářského studia;
- integrovaný záchranný systém v ČR a jeho koordinaci;
- pojem ochrana obyvatelstva.

Studijní literatura

- Zákon č. 240/2000 Sb. ze dne 28. června 2000, o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů.
- JURENKA, Miroslav; MALACHOVÁ, Hana; URBAN, Rudolf. Krizové řízení I. Skripta. Brno: Univerzita obrany, 2016, 129 s. ISBN 978-80-7231-379-2.
- RICHTER; Rostislav. Slovník pojmů krizového řízení. Praha: Ministerstvo vnitra, 2018. ISBN 978-80-87544-91-4.
- BARTA, Jiří; SVOBODA, Oldřich; URBÁNEK, Jiří; URBÁNEK, Jiří. Krizová interoperabilita. Brno: Univerzita obrany, 2015, 89 s. ISBN 978-80-7231-428-7.
- BARTA, Jiří; LUDÍK, Tomáš. Krizový scénář - modelové řešení havárie. Skripta. Brno: Univerzita obrany, 2012, 47 s.

Obsah

- podmínky zápočtu;
- úvod;
- ověření znalostí studentů;
- základní pojmy;
- úkoly na samostudium.

Podmínky zápočtu

- seminární práce o rozsahu 5 normostran čistého textu na zadané téma;
- zápočtový test.

Úvod

- pojem bezpečnosti v České republice;
- práva a povinnosti občanů České republiky;
- ochrana obyvatelstva vs. krizové řízení;
- informační podpora.

Ověření znalostí studentů

- znalosti studentů z oblasti krizového řízení a bezpečnosti z bakalářského studia.

Základní pojmy

- bezpečnostní hrozby;
- krizové řízení;
- kritická infrastruktura
- hospodářská opatření pro krizové stavy;
- státní hmotné rezervy;
- informační podpora;
- informační bezpečnost;
- ...

Procesy krizového řízení

- vztah krizového řízení a bezpečnosti;
- informační podpora;
- informační podpora bezpečnosti.

Bezpečnost

- je ochrana systému před hrozbami a riziky;
- může se například jednat o systém společenský, technický či přírodní;
- zvyšování bezpečnosti vyžaduje náklady jí věnované, které potom nebudou investovány jinam

Bezpečnost

Příklady bezpečnosti:

- zdraví: Bezpečnost a ochrana zdraví při práci, Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci, BESIP
- v průmyslu: bezpečnost potravin, energetická bezpečnost, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, požární bezpečnost staveb
- v informatice: informační bezpečnost, bezpečnost na internetu, počítačová bezpečnost, nepodmíněná bezpečnost, standardy kybernetické bezpečnosti
- v politice: Národní bezpečnostní úřad, Rada bezpečnosti OSN, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, Státní bezpečnost, Federální služba bezpečnosti
- v ČSSR existovala veřejná bezpečnost (VB) a státní bezpečnost (StB).

Bezpečnost

- stav, kdy je systém schopen odolávat známým a předvídatelným (i nenadálým) vnějším a vnitřním hrozbám, které mohou negativně působit proti jednotlivým prvkům (případně celému systému) tak, aby byla zachována struktura systému, jeho stabilita, spolehlivost a chování v souladu s cílovostí.
- je to tedy míra stability systému a jeho primární a sekundární adaptace.

Terminologický slovník krizového řízení MV ČR

Bezpečnost

Bezpečnost nejlépe vystihuje definice:

- stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru snížena rizika plynoucí z hrozeb pro určitý objekt a jeho zájmy

Bezpečnost

Zajišťování bezpečnosti ČR nemůže být pouze záležitostí složek, které jsou k tomu výslovně určeny, ale svým právně stanoveným podílem k němu přispívají jak státní orgány a orgány územní samosprávy, tak i **právnícké a fyzické osoby**.

- Bezpečnostní strategie ČR (2011, 2015)

Práva a povinnosti občanů

- právo na život;
- nedotknutelnost osoby;
- osobní svoboda;
- ochrana vlastnictví;
- svoboda myšlení, pobytu a pohybu;
- svoboda projevu a právo na informace;
- právo shromažďovat se a psát petice;
- právo na soudní ochranu;
-

Práva a povinnosti občanů

Omezení základních práv a svobod:

- práce ukládané podle zákona osobám ve výkonu trestu odnětí svobody nebo osobám vykonávajícím jiný trest nahrazující trest odnětí svobody,
- vojenskou službu nebo jinou službu stanovenou zákonem namísto povinné vojenské služby,
- službu vyžadovanou na základě zákona v případě živelních pohrom, nehod, nebo jiného nebezpečí, které ohrožuje životy, zdraví nebo značné majetkové hodnoty,
- jednání uložené zákonem pro ochranu života, zdraví nebo práv druhých.

Práva a povinnosti občanů

Svoboda pohybu a pobytu je zaručena.

- Tyto svobody mohou být omezeny zákonem, jestliže je to nevyhnutelné pro bezpečnost státu, udržení veřejného pořádku, ochranu zdraví nebo ochranu práv a svobod druhých a na vymezených územích též z důvodu ochrany přírody.

Struktura bezpečnostního systému ČR

- prezidenta republiky;
- Parlament ČR;
- vláda;
- Bezpečnostní radu státu a její pracovní orgány;
- ústřední správní úřady;
- krajské a obecní úřady;
- ozbrojené síly;
- ozbrojené bezpečnostní sbory;
- zpravodajské služby;
- záchranné sbory;
- záchranné služby;
- havarijní služby.

Bezpečnostní strategie ČR (2011, 2015)

Struktura bezpečnostního systému ČR

Za zajišťování bezpečnosti státu a za řízení a funkčnost celého bezpečnostního systému ČR je odpovědná vláda jako vrcholný orgán výkonné moci.

- Bezpečnostní strategie ČR (2011, 2015)

Bezpečnost

Bezpečnostní systém musí neustále reagovat na měnící se podmínky a změny v bezpečnostním prostředí a vznikající nové hrozby. Z tohoto důvodu je bezpečnostní systém ČR potřeba vnímat jako otevřený a dynamicky se vyvíjející systém.

- Bezpečnostní strategie ČR (2015)

Bezpečnostní hrozby - Bezpečnostní strategie 2015

Bezpečnostní hrozby identifikovány na základě **analýzy bezpečnostního prostředí**, ve kterém se ČR nachází. ČR zahrnuje mezi relevantní bezpečnostní hrozby i takové, které nemají přímý dopad na její bezpečnost, ale ohrožují její spojenece.

Bezpečnostní hrozby - Bezpečnostní strategie 2015

- oslabování mechanismu kooperativní bezpečnosti i politických a mezinárodně- právních závazků v oblasti bezpečnosti;
- nestabilita a regionální konflikty v euroatlantickém prostoru a jeho okolí;
- terorismus;
- šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů;
- kybernetické útoky;
- negativní aspekty mezinárodní migrace;
- extremismus a nárůst interetnického a sociálního napětí;
- organizovaný zločin (hospodářská a finanční kriminalita, korupce; obchodování s lidmi a drogová kriminalita);
- ohrožení funkčnosti kritické infrastruktury;
- přerušení dodávek strategických surovin nebo energie;
- pohromy přírodního a antropogenního původu.

Bezpečnostní hrozby - Analýza hrozeb pro ČR

„Zpracovat analýzu hrozeb pro Českou republiku a její závěry promítnout do metodických a strategických materiálů v oblasti bezpečnosti státu“

- úkol zadáný HZS ČR v rámci koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, přijaté usnesením Vlády České republiky č. 805 ze dne 23. října 2013;
- zpracováno v roce 2015.

Bezpečnostní hrozby

Analýza hrozeb pro ČR

- přehled 22 identifikovaných typů nebezpečí s nepřijatelným rizikem.

KATEGORIE NEBEZPEČÍ		TYPY NEBEZPEČÍ S NEPŘIJATELNÝM RIZIKEM	GESCE*
naturogenní	abiotické	Dlouhodobé sucho	MŽP, MZe, MV
		Extrémně vysoké teploty	MŽP
		Přítalová povodeň	MŽP, MV, MZe
		Vydatné srážky	MŽP, MV
		Extrémní vítr	MŽP, MV
		Povodeň	MŽP, MV, MZe
	biotické	Epidemie - hromadné nákazy osob	MZd
		Epifytie - hromadné nákazy polních kultur	MZe
		Epizootie – hromadné nákazy zvířat	MZe
		Namření dodávek potravin velkého rozsahu	MZe, MPO

Bezpečnostní hrozby

Analýza hrozeb pro ČR

KATEGORIE NEBEZPEČÍ		TYPY NEBEZPEČÍ S NEPŘIJATELNÝM RIZIKEM	GESCE*
antropogenní	technogenní	Narušení dodávek potravin velkého rozsahu	MZe, MPO
		Narušení funkčnosti významných systémů elektronických komunikací	ČTÚ, MPO
		Narušení bezpečnosti informací kritické informační infrastruktury**	NBÚ, MV
		Zvláštní povodeň	MZe, MV, MŽP
		Únik nebezpečné chemické látky ze stacionárního zařízení	MŽP, MV, SÚJB
		Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu	MZe
		Narušení dodávek plynu velkého rozsahu	MPO, MV
		Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu	SSHR, MPO
		Radiační havárie	SÚJB, MV
		Narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu	MPO, MV
	sociogenní	Migrační vlny velkého rozsahu	MV, MZV
		Narušování zákonosti velkého rozsahu (včetně terorismu)	MV
	ekonomické	Narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu**	MF, ČNB

* Tučně jsou uvedena gesční ministerstva a jiné ústřední správní úřady a ČNB.

Bezpečnostní hrozby

Audit národní bezpečnosti 2016

Na základě zadání vlády v rámci bezpečnostní politiky byl v roce 2016 zpracován na audit národní bezpečnosti.

Cílem bylo zjistit:

- připravenost ČR čelit současným závažným bezpečnostním hrozbám;
- odolnost ČR při přímé konfrontaci s nebezpečím.

Zaměření:

- především na nevojenské oblasti bezpečnosti (mimo problematiky hybridních hrozeb),
- řešení terorismus (MV), extremismus (MV), bezpečnostní aspekty migrace (MV), hrozby antropogenní (MV), hrozby přírodní (MV), organizovaný zločin (MV), energetická, průmyslová a surovinová bezpečnost (MPO), hrozby v kyberprostoru (NBÚ), působení cizí moci (MV), hybridní hrozby (MO) a stabilita měny a finančních institucí (ČNB).

Bezpečnostní hrozby

Audit národní bezpečnosti 2016

Ke každé z definovaných bezpečnostních hrozeb v rámci auditu vznikl:

- popis a vyhodnocení hrozby a rizik z ní pro ČR vyplývajících;
- SWOT analýza;
- doporučení k posílení odolnosti.

V závěrečném textu auditu se podrobně zabývá především prováděcími bezpečnostními normami.

Na základě základního veřejně přístupného textu Auditů národní bezpečnosti byl vládním usnesením č. 407 schválen **Akční plán Auditů národní bezpečnosti v utajovaném režimu**, který rozpracovává doporučení vyplývající z Auditů národní bezpečnosti do jednotlivých úkolů a opatření s určením gestorů a spolugestorů:

- čelit současným závažným bezpečnostním hrozbám;
- odolnost ČR při přímé konfrontaci s nebezpečím.

Krizové řízení

- souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na:
 - analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik;
 - plánování;
 - organizování a realizaci;
 - kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace.

Časová období plnění úkolu KM

- Přípravné období
- Prováděcí období
- Období po ukončení

Ing. Jiří BARTA, Ph.D.

Přípravné období

- přijetí právní úpravy krizového managementu a její průběžné doplňování
- vytipování možných krizí a jejich předpokládaných negativních účinků
- zpracování krizových plánů
- příprava na řešení krize, zpracování metodických postupů a plánů činností
- provádění součinnostních cvičení a nácviků
- školení a odborná příprava všech, kteří mohou být dotčeni krizí
- snižování rizik v návaznosti na vyhodnocení možnosti vzniku krizových jevů
- kontrolní činnost, monitorování rizikových jevů, přijímání opatření

Prováděcí období

- zphotovení systému krizového managementu, jeho sil a prostředků
- provedení evakuačních opatření dle potřeby
- zabránění šíření paniky (*pravidelné a dostatečné informování veřejnosti*)
- podle potřeby vyhlášení krizového stavu a zvláštního režimu v prostoru krize
- vyhlášení zvláštních hospodářských opatření (*např. zastavení určité výroby*)
- zavedení zvláštního režimu zásobování obyvatelstva (*potraviny, pitná voda apod.*)
- pravidelné podávání informací o průběhu krize nadřízeným orgánům
- obnovení normálního režimu po skončení záchranných prací

Období po ukončení

- analyzování průběhu záchranných prací, vyhodnocení dosažené úrovně
- další postup odstraňování následků až po dosažení předkrizového stavu
- zabezpečení ošetření, doplnění a uložení použité techniky a materiálu
- zabezpečení intenzivnějšího monitorování rizikových faktorů v prostoru
- doporučení nových technických, technologických, stavebních opatření
- zabezpečení návratu evakuovaných osob, orgánů a organizací

Shrnutí hodiny

- opakování probraných témat s důrazem na problematiku krizového řízení, bezpečnost a informační podporu.

Úkoly na samostudium

- studium literatury;
- prohloubení informací získaných na hodině;
- vybraní studenti si připraví seminární práci na zadané téma;
- vybrané seminární práce budou prezentovány na každé hodině.

Děkuji za pozornost.

Ing. Jiří BARTA, Ph.D.

Univerzita obrany v Brně
Kounicova 65
662 10 Brno
e-mail: jiri.barta@unob.cz
tel.: +420 973 443 435

